

Voorjaarsnota 2026 en meerjarenperspectief

gemeente

Weststellingwerf

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Voorwoord	3
Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen	4
Actuele ontwikkelingen en risico's	7
Programma 0 Bestuur en Ondersteuning	10
Programma 1 Veiligheid	12
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	13
Programma 3 Economie	17
Programma 4 Onderwijs	18
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	20
Programma 6 Sociaal domein	25
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	28
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	32
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen	35
Overhead en Onvoorzien	37
Overzicht kosten overhead	38

Voorwoord

Voorwoord

Beste leden van de gemeenteraad van Weststellingwerf,

Met voorliggende voorjaarsnota 2026 en het meerjarenperspectief 2027–2030 bieden wij u een actueel beeld van de financiële positie van onze gemeente en de belangrijkste ontwikkelingen die daarop van invloed zijn. Deze nota bouwt voort op de Programmabegroting 2026, waarin sprake was van een sluitend meerjarenperspectief.

Inmiddels zien wij dat dit financiële evenwicht onder druk staat. De structurele lasten nemen toe, terwijl de ontwikkeling van de inkomsten achterblijft. Dit stelt ons voor een duidelijke opgave: het maken van zorgvuldige en toekomstbestendige keuzes. Tegelijkertijd bevat de nota een aantal concrete actualisaties en voorstellen die voortkomen uit bestaand beleid en autonome ontwikkelingen. Denk bijvoorbeeld aan investeringen in vervanging van wegen en fietspaden, middelen voor het sociaal domein zoals de stijgende kosten van jeugdzorg en bijzondere bijstand, en het actualiseren van vastgoedbudgetten door oplopende energiekosten. Ook zijn er bijvoorbeeld voorstellen voor onderzoeken op het gebied van woningbouw en van sportaccommodaties opgenomen.

Gelet op de fase waarin wij ons bevinden en de aankomende coalitieonderhandelingen is deze voorjaarsnota bewust beleidsarm opgesteld. De nadruk ligt op het actualiseren van het financiële beeld en het inzichtelijk maken van ontwikkelingen en risico's. Daarmee vormt deze nota een basis voor verdere politieke afwegingen en de uitwerking in de programmabegroting 2027 en volgende jaren.

Gemeenten staan de komende jaren voor grotere en complexere opgaven, onder andere op het gebied van zorg, wonen, duurzaamheid en veiligheid. Tegelijkertijd vragen financiële onzekerheden om flexibiliteit en duidelijke prioritering. Met deze nota willen wij u op een transparante manier meenemen in waar we staan en wat dit betekent voor de komende periode.

Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen

Voorjaarsnota en meerjarenperspectief op hoofdlijnen toegelicht

De voorliggende voorjaarsnota bouwt voort op de Programmabegroting 2026, die door de raad in november 2025 is vastgesteld. Met deze begroting is destijds een sluitend financieel meerjarenperspectief voor de periode 2026–2029 gepresenteerd en voldeed de gemeente aan de wettelijke vereisten. Daarmee werd tevens een belangrijk signaal van financiële stabiliteit afgegeven. In de periode daarna zijn via diverse begrotingswijzigingen, voortvloeiend uit besluiten van uw raad, aanpassingen doorgevoerd.

Door verschillende ontwikkelingen zien we dat het structurele financiële beeld onder druk staat. De belangrijkste oorzaak hiervoor ligt aan de inkomstenkant. Het beleid van het Rijk kenmerkt zich door de inzet van vooral incidentele middelen, terwijl structurele compensatie voor gemeentelijke taken achterblijft. Dit leidt tot een structurele daling in inkomsten vanuit het gemeentefonds. Tegelijkertijd nemen de structurele lasten van de gemeente toe, onder meer door autonome ontwikkelingen zoals prijs- en loonstijgingen, indexaties, demografische ontwikkelingen en eerder gemaakte beleidskeuzes.

Deze combinatie van teruglopende structurele inkomsten en oplopende structurele lasten maakt dat het evenwicht niet vanzelfsprekend is. De beschikbare financiële ruimte staat onder druk en is beperkt om autonome ontwikkelingen structureel op te blijven vangen. Dit stelt de gemeente voor een belangrijk financieel vraagstuk op de middellange termijn.

Gelet op de huidige fase en de aankomende coalitieonderhandelingen is ervoor gekozen deze voorjaarsnota beleidsarm te houden. Nieuwe beleidskeuzes en wensen worden betrokken bij de coalitieonderhandelingen en daaropvolgende besluitvorming. Deze nota richt zich daarom primair op het actualiseren van het financiële beeld en het inzichtelijk maken van de belangrijkste ontwikkelingen. Met deze nota bieden wij uw raad een actueel overzicht van het financieel meerjarenperspectief en de relevante ontwikkelingen die daarop van invloed zijn. Dit vormt de basis voor verdere afwegingen door de nieuwe coalitie en voor de uitwerking in de programmabegroting 2027 en volgende jaren.

In de hiernavolgende tabel zijn de wijzigingen in het financieel meerjarenperspectief ten opzichte van de vastgestelde begroting opgenomen. Na de tabel volgt per onderdeel een nadere toelichting.

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Eindtotaal per programma	2026	2027	2028	2029	2030
Stand programmabegroting na begrotingswijzigingen 1, 2, 4 en 5	815.100	1.341.400	313.400	269.600	520.600
Wijziging septembercirculaire 2025	63.100	-9.300	-86.000	-139.000	-79.000
Wijziging decembercirculaire 2025	60.000				
Verwerken uitgangspunten (cao, belasting, loon- en prijscompensatie)	500.000	892.300	789.400	1.098.400	1.096.100
Vrijval stelpost ontwikkelingen en risico's	500.000	500.000	750.000	750.000	750.000
Beginstand voorjaarsnota 2026 en meerjarenperspectief 2027-2030	1.938.200	2.724.400	1.766.800	1.979.000	2.287.700
Mutaties voorjaarsnota / meerjarenperspectief*:					
Programma 0 Bestuur en ondersteuning	-85.700	-75.200	-45.200	-45.200	-45.200
Programma 1 Veiligheid	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	-28.300	36.000	-33.300	-33.300	-29.300
Programma 3 Economie	-20.000	-20.420	-20.420	-20.420	-20.420
Programma 4 Onderwijs	-183.700	-244.000	-164.000	-136.000	-125.000
Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	-417.960	-2.080.870	-80.870	-80.870	-83.070
Programma 6 Sociaal Domein	-2.221.100	-2.207.300	-1.461.900	-1.461.900	-1.461.900
Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	-1.008.900	-1.172.000	-228.000	-198.000	-198.000
Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke ordening en Stedelijke vernieuwing	330.050	364.850	364.850	110.000	-90.000
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	1.243.080	983.420	42.420	42.420	42.420
Overzicht Overhead	-676.200	-873.600	-799.300	-807.700	-817.100
Overzicht Onvoorzien					
Eindtotaal programma's	-3.074.730	-5.295.120	-2.431.720	-2.636.970	-2.833.570
Stand na voorjaarsnota 2026 en meerjarenperspectief 2027-2030	-1.136.530	-2.570.720	-664.920	-657.970	-545.870

*De bedragen per programma kunnen afwijken van de bedragen in de daadwerkelijke begrotingswijziging. Dit wordt veroorzaakt doordat kosten als totaalbedrag opgevoerd zijn bij een programma vanwege het inzicht in de totale kosten. In de begroting zijn de daadwerkelijke kosten echter verspreid over verschillende programma's. Het effect op het begrotingssaldo is echter gelijk.

Toelichting

Beginstand voorjaarsnota 2026 en meerjarenperspectief

De beginstand van deze voorjaarsnota 2026 en meerjarenperspectief 2027-2030 is de stand van de Programmabegroting 2026. Nadien zijn er nog begrotingswijzigingen geweest (1, 2, 4 en 5). Deze wijzigingen zijn conform raadsbesluiten verwerkt.

Het begrotingssaldo wijzigt daarnaast door de septembercirculaire 2025 en de decembercirculaire 2025. Wij informeerden u als raad via afzonderlijke memo's over de effecten van de circulaires. De circulaires worden nu verwerkt in de begroting. Daarnaast hebben we het financieel meerjarenperspectief geactualiseerd op basis van de reguliere uitgangspunten (middelen voor loon- en prijsontwikkeling, cao-ontwikkeling, enzovoort).

In de Programmabegroting 2026 is een stelpost opgenomen voor ontwikkelingen en risico's. Deze stelpost was bedoeld om ruimte te reserveren voor onzekerheden en ontwikkelingen die ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet concreet waren uitgewerkt. Inmiddels is een deel van de toen benoemde ontwikkelingen nader ingevuld en financieel verwerkt in deze voorjaarsnota of in het meerjarenperspectief. Om die reden valt de stelpost voor ontwikkelingen en risico's nu vrij. Het laten vrijvallen van deze stelpost betekent overigens niet dat er geen nieuwe of aanvullende ontwikkelingen en risico's meer zijn. Ook in de komende jaren blijven onzekerheden bestaan, onder andere als gevolg van rijksbeleid en autonome ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen zijn opgenomen in het hoofdstuk 'Ontwikkelingen en risico's'. Voor deze nieuwe ontwikkelingen is in deze voorjaarsnota en in het meerjarenperspectief geen aanvullende stelpost geraamd. Eventuele financiële effecten worden, zodra deze concreter zijn, via reguliere besluitvorming aan uw raad voorgelegd. Daarnaast is in de Programmabegroting 2026 een afzonderlijke stelpost opgenomen voor het nieuwe college (€ 250.000 in 2026, € 500.000 vanaf 2027). Deze stelpost is ongewijzigd in stand gelaten.

Bovenstaande leidt tot de beginstand van deze voorjaarsnota.

Vervolgens hebben wij in deze voorjaarsnota en in het meerjarenperspectief diverse mutaties en ontwikkelingen opgenomen. Deze lichten we hieronder op hoofdlijnen toe. In de programma's worden deze mutaties gespecificeerd.

Mutaties voorjaarsnota en meerjarenperspectief

De mutaties vanuit de programma's zijn onder te verdelen in indexaties, autonome ontwikkelingen, specifieke uitkeringen en aanpassing van beleid of nieuw beleid.

Indexaties

Al jaren is ons uitgangspunt bij de begroting dat we de nullijn hanteren bij het indexeren van de budgetten, tenzij er zwaarwegende redenen zijn om daarvan af te wijken. Ook dit jaar hanteren wij datzelfde uitgangspunt, met name ook vanwege de beperkte financiële ruimte die we hebben. We zien op een aantal gebieden dat de nullijn niet realistisch is, hier zijn argumenten om van die lijn af te wijken.

Autonome ontwikkelingen

Voor de autonome ontwikkelingen geldt dat wij hier geen tot weinig invloed op hebben en we ontkomen er niet aan om deze op te nemen in onze begroting. Een voorbeeld van een autonome ontwikkeling is bijvoorbeeld onze bijdrage aan verbonden partijen zoals de Veiligheidsregio Fryslân. Autonome ontwikkelingen zijn uitgaven die hoe dan ook gedaan (moeten) worden.

Specifieke uitkeringen

Wij krijgen in de loop van het jaar diverse beschikkingen van specifieke uitkeringen. Dat houdt in dat wij een bijdrage ontvangen van het Rijk of een andere mede-overheid. Deze zijn echter nog niet in de begroting opgenomen. Deze extra middelen moeten daarom nog worden geraamd aan zowel de baten- als de lastenkant, zodat uw raad de uitgaven autoriseert. Voor ons begrotingssaldo zijn de specifieke uitkeringen vaak budgettair neutraal.

Aanpassing beleid/nieuw beleid

Om onze ambities en doelen te behalen is op een aantal punten bijstelling nodig. Deze aanpassingen komen voort uit reeds vastgesteld of uitvoerend beleid. Daarnaast nemen we een aantal zaken op vanwege nieuwe inzichten, kansen die zich voordoen, wetgeving, dekking of nieuwe ontwikkelingen.

Actuele ontwikkelingen en risico's

Inleiding

Gemeenten staan de komende jaren voor de nodige uitdagingen en ontwikkelingen. Vraagstukken op het gebied van zorg, wonen, bestaanszekerheid, duurzaamheid en veiligheid vragen om een blijvend actieve rol van gemeenten. Tegelijkertijd nemen de financiële onzekerheden toe. In dit hoofdstuk worden enkele belangrijke ontwikkelingen en bijbehorende risico's geschetst die relevant zijn voor deze voorjaarsnota en het realiseren van een sluitend financieel meerjarenperspectief.

Ontwikkelingen en risico's

Taken en middelen in balans

Een structureel aandachtspunt vormt de balans tussen de taken die gemeenten uitvoeren en de middelen die wij daarvoor ontvangen. Zowel de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) als de Raad voor het Openbaar Bestuur (ROB) concluderen dat deze balans momenteel onvoldoende is. Sinds de decentralisaties zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor een breed en complex takenpakket, met name in het sociaal domein, terwijl de bijbehorende financiële middelen onvoldoende meebewegen met volumeontwikkelingen, loon- en prijsstijgingen en toenemende complexiteit. De ROB heeft in meerdere adviezen vastgesteld dat het gemeentefonds (onze grootste inkomstenbron) onvoldoende voorspelbaar en onvoldoende toereikend is om het huidige takenpakket duurzaam te kunnen uitvoeren, wat leidt tot financiële druk en het risico op verschraving van voorzieningen. De VNG onderschrijft deze analyse en pleit nadrukkelijk voor structurele oplossingen, waaronder een adequatere bekostiging van gemeentelijke taken en meer financiële stabiliteit op de lange termijn. Daarnaast voert de VNG actief gesprekken met het Rijk over compensatie van stijgende kosten.

Eerder is vanaf 2023 de herijking van het gemeentefonds ingezet. Onze gemeente is daarbij aangemerkt als voordeeltgemeente. Dit voordeel zou via een ingroeipad stapsgewijs beschikbaar komen. Tot op heden zijn de eerste stappen in dit ingroeipad gezet, met een maximum van € 37,50 per inwoner, terwijl het uiteindelijke voordeel voor onze gemeente groter is. Het recente advies (april 2026) van de ROB om het ingroeipad te bevriezen brengt nieuwe onzekerheden met zich mee. Hierdoor is onduidelijk wanneer en in welke mate het resterende voordeel daadwerkelijk in de gemeentelijke begroting kan worden verwerkt. Bovendien bestaat er onzekerheid over de vraag of onze positie als voordeeltgemeente in de toekomst wordt gehandhaafd. Dit bemoeilijkt het opstellen van de meerjarige financiële kaders en vergroot de financiële onzekerheid.

Incidentele middelen voor structureel beleid

In het verlengde van de discussie over taken en middelen in balans speelt het vraagstuk van incidentele middelen voor structureel beleid. Het Rijk stelt de afgelopen jaren veelal incidentele middelen beschikbaar, terwijl de onderliggende opgaven een structureel karakter hebben. Hierdoor ontstaat op korte termijn financiële ruimte, maar blijft structurele duidelijkheid over de gemeentelijke inkomsten uit. Daarnaast is er nog steeds sprake van een groot aantal specifieke uitkeringen, waarvan een aanzienlijk deel incidenteel van aard is. Bij meerdere van deze specifieke uitkeringen en bij middelen die voortvloeien uit akkoorden zoals de Brede SPUK en het Integraal Zorgakkoord (IZA), worden gemeenten expliciet gevraagd of gestimuleerd om structureel beleid te ontwikkelen en duurzame resultaten te realiseren. Tegelijkertijd zijn de bijbehorende financiële middelen tijdelijk en niet structureel geborgd. Dit leidt tot spanning tussen beleidsinhoudelijke ambities en financiële haalbaarheid op de lange termijn.

Kosten en financiering van de jeugdzorg

De financiering van de jeugdzorg is ingewikkeld en de kosten zijn moeilijk te voorspellen. Het onderdeel 'resultaat gestuurde inkoop' is aanbesteed. Deze aanbesteding is ingegaan per 1 januari 2024. De financiële effecten van de aanbesteding zijn nog steeds onvoldoende bekend. Wel zien wij een aantal kostenverhogende effecten van de inkoop op casusniveau. Hoe zich dat vertaalt naar de totale uitgaven voor jeugdzorg is nu nog niet volledig in beeld. Daarnaast kenmerkt het onderdeel hoog specialistische Jeugdhulp zich door een laag aantal cliënten en hoge kosten per cliënt. Dit betekent dat relatief kleine veranderingen in het aantal cliënten direct grote financiële gevolgen kunnen hebben. De kosten kunnen daardoor sterk schommelen.

Meerjarige uitwerking Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan (GVVP) en Integraal Beheer Openbare Ruimte (IBOR)

Het GVVP en het IBOR zijn door de gemeenteraad vastgesteld, met daarbij de afspraak dat deze kaders verder worden uitgewerkt in meerjarige uitvoeringsplannen, inclusief de daarbij behorende financiële consequenties. In de voorjaarsnota zijn hiervoor al deels voorstellen opgenomen. Een volledige meerjarige uitwerking, waarin duidelijk wordt welke maatregelen wanneer nodig zijn en welke structurele middelen hiervoor benodigd zijn, is op dit moment echter nog niet beschikbaar. Deze uitwerking vraagt aanvullend onderzoek en verdere prioritering. Dit brengt onzekerheid over de uiteindelijke financiële impact op de begroting met zich mee.

Informatieveiligheid

Gemeenten hebben een wettelijke verplichting om hun informatiebeveiliging op orde te hebben. Deze verplichting volgt onder andere uit de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), die sinds 1 januari 2019 geldt en vereist dat gemeenten aantoonbaar 'in control' zijn over hun informatiebeveiliging. Daarnaast verplicht de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) gemeenten om passende technische en organisatorische maatregelen te nemen ter bescherming van persoonsgegevens. De eisen worden verder aangescherpt door de nieuwe Europese NIS2-richtlijn, die wordt omgezet in de Cyberbeveiligingswet. Gemeenten verwerken grote hoeveelheden gevoelige gegevens van inwoners, zoals burgerservicenummers, adres- en inkomensgegevens. Dit maakt gemeenten een aantrekkelijk doelwit voor cybercriminelen. Toenemende dreiging, strengere wet- en regelgeving en de afhankelijkheid van digitale systemen vragen om blijvende investeringen in informatiebeveiliging. Onvoldoende beheersing brengt niet alleen risico's met zich mee voor de continuïteit van de dienstverlening, maar ook voor privacy, bedrijfsvoering en bestuurlijke verantwoording.

Nationaal Programma Vitale Regio's

In maart 2026 stemde het college in met het Regioplan NPVR Zuidoost-Fryslân 2045. Het vormt de langjarige strategische samenwerkingsagenda die het Rijk met onze regio aangaat. Want in 2023 liet het rapport *Elke Regio Telt!* zien dat landelijke beleids- en investeringskeuzes onvoldoende rekening hebben gehouden met regionale verschillen. Naar aanleiding van dit rapport riep het Rijk het Nationaal Programma Vitale Regio's (NPVR) in het leven. Elf regio's, waaronder Zuidoost-Fryslân, maakten elk een strategische visie voor de komende 20 jaar. Wij deden dit samen met 4 buurgemeenten, het Rijk, de provincie, het Wetterskip en ruim 35 organisaties.

Het NPVR richt zich op het duurzaam versterken van gebieden met krimp en vergrijzing. In het Regioplan kiezen wij ervoor innovatie actief in te zetten bij de aanpak van belangrijke regionale vraagstukken. Waar het Regioplan een gezamenlijke toekomstvisie is, komt de concrete uitwerking tot stand in uitvoeringsagenda's van elk 4 jaar.

Het Regioplan zelf brengt geen directe financiële verplichtingen met zich mee. Voor de periode 2025–2027 stelt het Rijk tijdelijke middelen beschikbaar (€ 350.000 per jaar). Deze middelen zijn tot nu toe ingezet voor het opstellen van het Regioplan en worden gebruikt voor de volgende fase, waarbij een kwartiermaker aan de slag gaat met het uitwerken van een passende organisatie en het opstellen van een eerste uitvoeringsagenda. Ook eventuele structurele financiële consequenties worden in deze fase uitgewerkt en separaat aan de raad voorgelegd.

Evaluatie organisatieontwikkeling

De afgelopen periode is ingezet op de organisatieontwikkeling met als doel te komen tot een flexibele en toekomstbestendige organisatie die goed is toegerust op maatschappelijke opgaven. De focus ligt daarbij op een organisatie die gericht is op de samenleving en wordt gekenmerkt door professionele dienstverlening, integraliteit en maatwerk. In 2026 wordt het organisatieontwikkeltraject geëvalueerd. Deze evaluatie moet inzicht geven in de mate waarin de ingezette ontwikkellijnen effectief zijn en op welke onderdelen verdere versterking nodig is om de organisatie toekomstbestendig te maken. De uitkomsten van deze evaluatie worden medio 2026 verwacht. Op basis hiervan kan blijken dat vervolgstappen nodig zijn.

Uitvoering projecten

Binnen de organisatie zijn diverse projecten in uitvoering of worden projecten voorbereid waarvoor middelen zijn gereserveerd. De looptijd van deze projecten strekt zich vaak uit over meerdere jaren. In de praktijk blijkt dat de beschikbare of gereserveerde middelen niet altijd toereikend zijn om projecten volledig binnen de gestelde kaders te realiseren. Dit kan onder andere samenhangen met prijsstijgingen gedurende de looptijd van projecten, bijvoorbeeld als gevolg van inflatie of hogere uitvoeringskosten. Daarnaast kan gedurende het project sprake zijn van uitbreiding of aanscherping van de projectopdracht, bijvoorbeeld door nieuwe inzichten, aanvullende wensen of veranderde omstandigheden. Dit kan leiden tot hogere kosten dan vooraf geraamd.

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Programma 0 | Bestuur en Ondersteuning

Portefeuillehouder(s)	Van der Graaf & Hartog
Organisatie	Advies & Ondersteuning en Publiek & Communicatie

Taakvelden

- Bestuur
- Burgerzaken

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Programma 0 Bestuur en ondersteuning	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Indexaties</i>	-8.600	-8.600	-8.600	-8.600	-8.600
<i>Kleine afwijkingen</i>	-77.100	-36.600	-36.600	-36.600	-36.600
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Open Dag 2027		-30.000			
Programma van Eisen publiekshal	-40.000				
Totaal lasten	-125.700	-75.200	-45.200	-45.200	-45.200
Baten					
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Dekking PVE publiekshal uit reserve investeringsambities	40.000				
Totaal baten	40.000	0	0	0	0
Totaal programma 0	-85.700	-75.200	-45.200	-45.200	-45.200
Mutaties reserves					
<i>Onttrekking PVE publiekshal uit reserve investeringsambities</i>	-40.000				
Totaal mutatie reserves programma 0	-40.000				

Toelichting exploitatie

Indexaties

Op basis van onze uitgangspunten indexeren we onze budgetten niet en hanteren we in principe de nullijn. Bij uitzondering wordt van deze nullijn afgeweken als blijkt dat dit uitgangspunt niet is uit te voeren. Of als we als gemeente op basis van een overeenkomst/contract verplicht zijn te indexeren.

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Aanpassing beleid/Nieuw beleid

Open Dag 2027

Na twee succesvolle open dagen in 2019 en 2024 met duizenden bezoekers, willen we in 2027 opnieuw een open dag organiseren. Tijdens de open dag stellen we de deuren van het gemeentehuis open voor inwoners en ondernemers en zijn er allerlei leuke, leerzame en inspirerende activiteiten voor jong en oud te beleven. We laten zien wat we binnen de gemeente allemaal doen en waarvoor inwoners en ondernemers bij ons terecht kunnen. Met de open dag versterken we het contact tussen de gemeente en haar inwoners en ondernemers. Dit sluit aan bij onze visie op dienstverlening. De open dag draagt bij aan het zijn van een betrokken en toegankelijke gemeente. Deze open dag geeft inwoners en ondernemers de kans om op laagdrempelige wijze kennis te maken met het bestuur.

Programma van Eisen publiekshal

Vanuit de hernieuwde visie op dienstverlening is opdracht gegeven om een verkenning uit te voeren naar een nieuwe inrichting en gebruik van de huidige publiekshal. Doel is te komen tot een publiekshal die beter aansluit bij de behoeften van inwoners, medewerkers en de organisatie. Voor deze verkenning en de eerste ontwerpfase stellen wij voor om € 40.000 beschikbaar te stellen uit de Dynamisch Investeringsagenda. Deze middelen worden ingezet voor het opstellen van een Programma van Eisen, conceptontwikkeling en het uitwerken van scenario's voor een toekomstbestendige publiekshal. Voor de totale opgave is eerder een investeringsraming van € 250.000 aangegeven. De uitkomsten van de verkenning vormen de basis voor een vervolgvorstel over de daadwerkelijke herinrichting en investering.

Programma 1 | Veiligheid

Programma 1 | Veiligheid

Portefeuillehouder(s)	Van der Graaf
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Taakvelden

- Crisisbeheersing en brandweer
- Openbare orde en veiligheid

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Programma 1 Veiligheid	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Totaal lasten	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Totaal programma 1	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000

Toelichting exploitatie

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Programma 2 | Verkeer, Vervoer en Waterstaat

Portefeuillehouder(s)	Hartog, Hoen en Zonderland
Organisatie	Beleid en Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Taakvelden

- Openbaar vervoer
- Economische havens en waterwegen
- Openbaar groen en (openlucht) recreatie (in de openbare ruimte)
- Verkeer en vervoer
- Recreatieve havens
- Parkeren (geen lasten en baten)

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Programma 2 Verkeer, Vervoer en Waterstaat	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	-16.000	-4.000	-4.000	-4.000	
<i>Specifieke uitkeringen</i>					
Stimulering Verkeersveiligheid (SPUK)	-575.000				
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Aanbrengen walbeschoeiing en verlagen bermen	-52.300				
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Onderhoud wegen en fietspaden			-27.500	-27.500	-27.500
Vervanging wegen 2026		-26.125	-26.125	-26.125	-26.125
Uitbreiding bermverharding		-4.235	-4.235	-4.235	-4.235
Vervanging bomen			-6.500	-6.500	-6.500
Meerjarenplanning vervanging (hoofd)wegen	-155.000				
Omzetting onderhoudsbudget naar vervangingsbudget	155.000	30.360	36.860	36.860	36.860
Projecten uitvoeringsprogramma GVVP			-69.300	-69.300	-69.300
Totaal lasten	-643.300	-4.000	-100.800	-100.800	-96.800
Baten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	40.000	40.000	40.000	40.000	40.000
<i>Specifieke uitkeringen</i>					
Stimulering Verkeersveiligheid (SPUK)	575.000				
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Dekking onderhoud wegen en fietspaden uit reserve inv.ambities			27.500	27.500	27.500
Totaal baten	615.000	40.000	67.500	67.500	67.500
Totaal programma 2	-28.300	36.000	-33.300	-33.300	-29.300
Mutaties reserves					
Onttrekking onderhoud wegen en fietspaden uit reserve inv.amb.	-597.500				
Storting onderhoud wegen en fietspaden in dekkingsres.kap.last	597.500				
Onttrek. onderhoud wegen en fietspaden in dekkingsres.kap.last			-27.500	-27.500	-27.500
Totaal mutatie reserves programma 2	0	0	-27.500	-27.500	-27.500

Toelichting exploitatie

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Specifieke uitkeringen

Stimulering Verkeersveiligheid (SPUK)

De Investeringsimpuls Verkeersveiligheid is een door het Rijk beschikbaar gesteld budget van € 500 miljoen tot 2030. Dit geld is bedoeld om een impuls te geven aan de verbetering van de verkeersveiligheid op het onderliggend wegennet: wegen in beheer van gemeenten, provincies en waterschappen. De middelen worden in meerdere aanvraagrondes (tranches) verdeeld.

Als gemeente hebben we in de derde tranche een bedrag van € 575.000 ontvangen. Dit bedrag gebruiken we de komende jaren voor verschillende projecten die de verkeersveiligheid in onze gemeente verbeteren. Deze projecten komen uit het uitvoeringsprogramma GVVP, dat in het najaar van 2025 jaar is vastgesteld. Bij deze regeling verwacht het Rijk dat wij als gemeente minimaal 50% zelf bijdragen aan de projecten.

Autonome ontwikkelingen

Aanbrengen walbeschoeiing en verlagen bermen

Het budget voor bermen en uitbestede werkzaamheden bleek het afgelopen jaar ontoereikend. Naast het ecologisch berm- en slootonderhoud zijn extra kosten gemaakt voor het plaatsen van walbeschoeiingen om inzakkende slootbermen te herstellen en voor het verlagen van bermen ten behoeve van een goede waterafvoer. Deze maatregelen zijn noodzakelijk voor de verkeersveiligheid, het behoud van de weg en een goede doorstroming van het water.

Aanpassing beleid/nieuw beleid

Onderhoud wegen en fietspaden

Dit betreft de kapitaallasten van de investeringen. Zie toelichting hieronder bij kopje investering. Wij stellen voor om deze kapitaallasten te dekken vanuit de gereserveerde middelen voor onderhoud wegen en fietspaden zoals opgenomen in de reserve investeringsambities.

Vervanging wegen 2026

Dit betreft de kapitaallasten van de investeringen. Zie toelichting hieronder bij kopje investering.

Uitbreiding bermverharding

Dit betreft de kapitaallasten van de investeringen. Zie toelichting hieronder bij kopje investering.

Vervanging bomen

Dit betreft de kapitaallasten van de investeringen. Zie toelichting hieronder bij kopje investering.

Meerjarenplanning vervanging (hoofd)wegen

Wij stellen voor om de hoofdwegen in Weststellingwerf te onderzoeken op restlevensduur om zo de vervangingsopgave voor de komende jaren in de begroting te kunnen plaatsen, zoals aangegeven in het vastgestelde besluit IBOR.

Omzetting onderhoudsbudget naar vervangingsbudget

In het raadsvoorstel Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR), dat in januari 2026 door de raad is vastgesteld, is inzichtelijk gemaakt dat het beschikbare structurele onderhoudsbudget voldoende is om de openbare ruimte op het vastgestelde kwaliteitsniveau in stand te houden, terwijl tegelijkertijd sprake is van een aanzienlijke en oplopende vervangingsopgave. In dat voorstel is aangekondigd dat het positieve saldo binnen het onderhoudsbudget kan worden ingezet voor het dekken van kapitaallasten van noodzakelijke vervangingsinvesteringen. In lijn met deze eerder ingezette koers stellen wij in deze voorjaarsnota voor om een deel van het onderhoudsbudget structureel om te zetten naar vervangingsbudget. Hiermee wordt uitvoering gegeven aan het IBOR en wordt tijdig en planmatig geïnvesteerd in de vervanging en verduurzaming van kapitaalgoederen in de openbare ruimte, waarmee hogere kosten en kwaliteitsverlies op de langere termijn worden voorkomen.

Projecten uitvoeringsprogramma GVVP

Dit betreft de kapitaallasten van de investeringen. Zie toelichting hieronder bij kopje investering.

Investerings

Excel-tabel

Investerings	2026	2027	2028	2029	2030
Onderhoud wegen en fietspaden	500.000				
Vervanging wegen 2026	475.000				
Uitbreiding bermverharding	77.000				
Vervanging bomen	80.000				
GVVP - projecten uitvoeringsprogramma 2026*	1.260.000				
Totaal investeringen	2.392.000	0	0	0	0

* Voor het beschikbaar stellen van dit investeringskrediet ontvangt de raad nog een afzonderlijk raadsvoorstel.

Toelichting investeringen

Onderhoud wegen en fietspaden

Liander gaat in 2026 het middenspanningsnet in Weststellingwerf verzwaren en zoekt ruimte voor nieuwe kabels. Vanwege ruimtegebrek is hun voorstel is om kabels aan te brengen onder de fietspaden langs de Peperga- en Steggerdaweg. Wij willen van deze werkzaamheden gebruik maken om gedeeltes van de fietspaden te vervangen door betonpaden die beter tegen wortelopdruk en verzakkingen bestendig zijn. Voordeel hierbij is dat Liander de grootste kostendrager zal zijn.

Vervanging wegen 2026

Er is investeringskrediet nodig voor vervanging van wegen die niet meer in de onderhoudscyclus passen, omdat er structurele zwakheden zitten in de constructie en/of de fundering. Hierdoor is regulier onderhoud niet meer toepasbaar of te kostbaar. Hierbij ligt in 2026 de focus op de wegen waar wij extra verkeersstromen verwachten naar aanleiding van het project herinrichting van de Lycklamaweg.

Uitbreiding bermverharding

De afgelopen jaren zagen we, vooral plaatselijk, veel terugkerende bermshade. Nu hebben wij in de periode 2020 – 2022 bermverharding aangelegd langs de wegen in het buitengebied. Inmiddels zien wij dat dit tot een besparing heeft geleid op de inzet van de buitendienstmedewerkers en de kosten voor ons bermonderhoud. Wij willen daarom doorgaan met het verharderen van onze bermen.

Vervanging bomen

In de gemeente veroorzaken verouderde en ongeschikte boomsoorten op meerdere locaties schade aan bestrating, kabels, leidingen en mogelijk funderingen, mede door veranderde omstandigheden en klimaat. Daarom wordt de urgentie geïnventariseerd en een meerjarenplan opgesteld om deze bomen gefaseerd te vervangen, waarbij grotere, al oudere bomen worden herplant om leefbaarheid en beeldkwaliteit te behouden. Met behulp van een onafhankelijke BoomEffectAnalyse en betrokkenheid van bewoners en raad start naar verwachting de eerste uitvoering met circa 25 bomen in het najaar/winter 2026, gevolgd door verdere uitwerking in 2027.

Projecten uitvoeringsprogramma GVVP

In het in 2025 vastgestelde uitvoeringsprogramma GVVP is een overzicht van projecten en verkenningen/onderzoeken opgenomen die vanaf 2026 in voorbereiding en/of uitvoering genomen worden. Om de meest urgente projecten en verkenningen/onderzoeken in 2026 voor te bereiden en/of uit te voeren zijn middelen beschikbaar gesteld. Een aantal projecten dat in 2026 wordt voorbereid zal in 2027 worden uitgevoerd. Hier is uitvoeringsbudget voor nodig.

Programma 3 | Economie

Programma 3 | Economie

Portefeuillehouder(s)	Van der Graaf en Hoen
Organisatie	Beleid en Vastgoed, Grondzaken & Facilitair

Taakvelden

- Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen
- Economische ontwikkelingen
- Economische promotie
- Fysieke bedrijfsinfrastructuur

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Programma 3 Economie	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Invoering reclamebelasting Noordwolde	-20.000	-20.420	-20.420	-20.420	-20.420
Totaal lasten	-20.000	-20.420	-20.420	-20.420	-20.420
Totaal programma 3	-20.000	-20.420	-20.420	-20.420	-20.420

Toelichting exploitatie

Autonome ontwikkelingen

Invoering reclamebelasting Noordwolde

In 2026 hebben wij reclamebelasting in Noordwolde ingevoerd. De opbrengst wordt via een jaarlijkse incidentele subsidie uitgekeerd aan het Ondernemersfonds Noordwolde. Dit betreft een administratieve verwerking conform het raadsvoorstel uit 2025.

Programma 4 | Onderwijs

Programma 4 | Onderwijs

Portefeuillehouder(s)	Hoen en Hartog
Organisatie	Beleid en Gebiedsteams

Taakvelden

- Onderwijsbeleid en leerlingzaken
- Onderwijshuisvesting
- Openbaar basisonderwijs

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Programma 4 Onderwijs	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	-11.700	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
<i>Specifieke uitkeringen</i>					
Onderwijsachterstandenbeleid	-78.350				
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Gymmateriaal sporthal De Schakel	-50.000				
Herstructurering vastgoedbudgetten	-122.000	-239.000	-159.000	-131.000	-120.000
Totaal lasten	-262.050	-244.000	-164.000	-136.000	-125.000
Baten					
<i>Specifieke uitkeringen</i>					
Onderwijsachterstandenbeleid	78.350				
Totaal baten	78.350	0	0	0	0
Totaal programma 4	-183.700	-244.000	-164.000	-136.000	-125.000

Toelichting exploitatie

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Specifieke uitkeringen

Onderwijsachterstandenbeleid

Gemeenten ontvangen via een specifieke uitkering middelen voor onderwijsachterstandenbeleid. Deze middelen zijn bedoeld als tegemoetkoming in de kosten die gemeenten maken om hun wettelijke taken uit te voeren met betrekking tot onderwijsachterstandenbeleid. We ontvangen dit jaar € 512.350, dat is € 78.350 meer dan we hebben begroot. Deze extra middelen moeten aan zowel de baten als de lastenkant geraamd worden, zodat uw raad deze uitgaven autoriseert. Voor ons begrotingssaldo is de SPUK budgetair neutraal.

Autonome ontwikkelingen

Gymmateriaal sporthal de Schakel

Dit betreft een incidentele subsidie voor de vervanging van noodzakelijk gymmateriaal in sporthal De Schakel. In de afgelopen periode is al veel materiaal afgekeurd en verwijderd. Zonder vervanging zullen binnenkort meer toestellen buiten gebruik raken, waardoor OBS De Aventurijn het bewegingsonderwijs mogelijk elders moet organiseren. Dit brengt extra kosten voor leerlingenvervoer met zich mee. Met deze subsidie kan de stichting het meest urgente materiaal vervangen, zodat de school het bewegingsonderwijs in de sporthal kan blijven verzorgen. In overleg met de school, vakdocenten en de stichting is een duidelijke prioritering opgesteld, waarbij is gekozen voor duurzame en flexibel inzetbare toestellen.

Herstructurering vastgoedbudgetten

Wij brengen de vastgoedbudgetten in overeenstemming met de actuele exploitatielasten. Hoewel de gemeentelijke vastgoedportefeuille de afgelopen jaren is uitgebreid, wordt de huidige financiële opgave vooral veroorzaakt door de stijging van structurele exploitatielasten binnen de gehele portefeuille, met name de energiekosten. Waar voorheen kon worden volstaan met jaarlijkse indexering, is nu gekozen voor een integrale actualisatie van de exploitatielasten. De bestaande budgetten zijn onvoldoende om deze kostenontwikkeling structureel op te vangen. Extra middelen zijn noodzakelijk om de exploitatie op orde te brengen en het vastgoed op een verantwoorde en professionele wijze te blijven beheren.

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Programma 5 | Sport, Cultuur en Recreatie

Portefeuillehouder(s)	Hoen, Van der Graaf, Hartog
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Openbaar groen en (openlucht) recreatie
- Cultureel erfgoed
- Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie
- Media
- Musea
- Sportaccommodaties
- Sportbeleid en activering

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Programma 5 Sport, Cultuur en Recreatie	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Indexaties</i>	-1.040	-21.570	-21.570	-21.570	-21.570
<i>Kleine afwijkingen</i>	-49.000	-1.200	-1.200	-1.200	-1.200
<i>Specifieke uitkeringen</i>					
Aanpassing Brede SPUK	-65.880				
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Afronding project Driewegsluis (storting in reserve)	-107.600				
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Onderzoeken sportaccommodaties	-30.000				
Volwassenenfonds verhogen	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
IDO - overheidsbrede dienstverlening	-24.500	-24.500	-24.500	-24.500	-24.500
Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (zorgplichtgelden)	-100.000				
't Polderhuus - 't Honk	-75.000	-2.000.000			
Verhogen budget Recreatie & Toerisme irt toeristenbelasting	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000	-20.000
Aankoop woning en perceel Driewegsluis	-7.800	-25.000	-25.000	-25.000	-25.000
Totaal lasten	-486.820	-2.098.270	-98.270	-98.270	-98.270
Baten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	17.400	17.400	17.400	17.400	15.200
<i>Specifieke uitkeringen</i>					
Aanpassing Brede SPUK	51.460				
Totaal baten	68.860	17.400	17.400	17.400	15.200
Totaal programma 5	-417.960	-2.080.870	-80.870	-80.870	-83.070
Mutaties reserves					
Storting afronding project Driewegsluis in dekk.res.	107.600				
Storting budget 't Polderhuus - 't Honk in de reserve inv.ambities		2.000.000			
Totaal mutatie reserves programma 5	107.600	2.000.000			

Toelichting exploitatie

Indexaties

Op basis van onze uitgangspunten indexeren we onze budgetten niet en hanteren we in principe de nullijn. Bij uitzondering wordt van deze nullijn afgeweken als blijkt dat dit uitgangspunt niet is uit te voeren. Of als we als gemeente op basis van een overeenkomst/contract verplicht zijn te indexeren.

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Specifieke uitkeringen

Aanpassing Brede SPUK

De beschikking voor Brede SPUK 2026 is ontvangen. Dit is het laatste jaar dat we deze middelen ontvangen. Er is een korting op deze middelen toegepast, maar ook zijn er extra middelen toegevoegd voor mentale gezondheid. De verhoging van de baten en lasten zorgen ervoor dat de begroting weer gelijk is aan de ontvangen middelen.

Autonome ontwikkelingen

Afronding project Driewegsluis

Het project herinrichting Driewegsluis wordt naar verwachting in 2026 opgeleverd en de bouw van het sanitairgebouw is momenteel in uitvoering. Tijdens de uitvoering zijn enkele kosten gestegen, onder andere door een noodzakelijke boring voor nutsvoorzieningen, aanvullend onderzoek aan de brug bij het paviljoen en een langere inzet van de projectleider. Daarnaast worden de paden verbeterd om de rolstoeltoegankelijke bereikbaarheid van het sanitairgebouw te waarborgen.

De kapitaallasten van dit project worden gedekt vanuit de dekkingsreserve kapitaallasten. Het extra krediet moet daarom (inclusief rentecomponent) in de dekkingsreserve worden gestort.

Aanpassing beleid/nieuw beleid

Onderzoeken sportaccommodaties

Er bestaat een duidelijke behoefte aan regievorming op het gebied van sportaccommodaties en sportinfrastructuur. Deze opgave vraagt echter om een integrale, planmatige en strategische benadering binnen een bredere ontwikkelagenda. De gemeente neemt hierin de regierol. Er wordt voorgesteld om voor de twee dorpen Wolvega en Noordwolde onderzoeken uit te voeren naar mogelijke nieuwe locaties voor sportverenigingen.

Volwassenenfonds verhogen

Afgelopen jaar is het budget voor het volwassenenfonds volledig benut. Door verhoging van het budget kan de continuïteit van de ondersteuning voor volwassenen worden gewaarborgd en kan worden aangesloten bij de stijgende kosten.

IDO - overheidsbrede dienstverlening

In voorgaande jaren stelde het Rijk via een SPUK-regeling middelen beschikbaar voor het Informatiepunt Digitale Overheid (IDO). Voor 2026 zijn deze middelen niet langer specifiek gekoppeld aan de bibliotheek. De algemene middelen zijn bedoeld voor overheidsbrede dienstverlening, gericht op laagdrempelige en empathische ondersteuning van inwoners bij vragen en regelzaken met de (digitale) overheid. Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân (BZOF) vervult deze rol al jaren en biedt deze diensten ook in 2026 aan onze inwoners. Het voorstel is om deze middelen structureel beschikbaar te stellen aan BZOF.

Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (zorgplichtgelden)

Als voorbereiding op de vernieuwde Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), die naar verwachting op 1 januari 2027 in werking treedt, heeft het Rijk zowel in 2025 als in 2026 € 100.000 beschikbaar gesteld via de algemene middelen. Het voorstel is om deze middelen aan Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân (BZOF) beschikbaar te stellen. BZOF kan dit gebruiken om zich goed voor te bereiden op de nieuwe wet. Deze voorbereiding draagt eraan bij dat de bibliotheken in onze gemeente op meerdere vlakken een volwaardige bibliotheek worden.

't Polderhuus - 't Honk

Om verder invulling te kunnen geven aan de uitvoering van de voorkeursscenario's voor 't Polderhuus en 't Honk is er een voorbereidingskrediet van € 75.000 nodig voor ambtelijke inzet en verder uitwerking van de plannen.

In de onderzoeksrapporten worden er ramingen gegeven voor de verschillende investeringen. Daarnaast zijn de voorkeursscenario's in verschillende samenstellingen mogelijk. Uitgaande van het uitgangspunt dat de gemeente gedeeltelijk bijdraagt aan de stichtingskosten, wordt voorgesteld om een bedrag van € 2.000.000 te reserveren in het Dynamisch Investeringsprogramma.

Verhogen budget Recreatie & Toerisme

Voorgesteld wordt om de budgetten beschikbaar voor recreatie & toerisme gelijk te maken met de inkomsten toeristenbelasting (zie baten bij algemene dekkingsmiddelen). Door deze middelen gericht in te zetten voor recreatie en toerisme ontstaat ruimte voor investeringen in kwaliteit, aantrekkelijkheid en duurzaamheid van het aanbod. Hiermee wordt invulling gegeven aan een transparante en doelmatige besteding van de toeristenbelasting, waarbij de opbrengsten ten goede komen aan de sector die deze genereert.

Aankoop woning en perceel Driewegsluis

Er wordt een investeringskrediet gevraagd voor de aankoop van de woning met perceel aan de Lindedijk 2 te Nijetrijne (Driewegsluis), aangeboden door de provincie Fryslân. De locatie ligt strategisch binnen het recreatieve gebied Driewegsluis. Met deze aankoop kan de gemeente de samenhang in eigendom vergroten en de regie op toekomstige recreatieve en toeristische ontwikkelingen behouden. Dit sluit aan bij de Recreatieve en Toeristische Visie 2026-2031 en voorkomt verlies aan invloed op dit gebied. De raad ontvangt hierover nog een afzonderlijk raadsvoorstel. We houden rekening met de structurele kosten, deze bestaan uit kapitaallasten (€ 19.000) en verwachte onderhoudskosten (€ 6.000).

Investeringen

Excel-tabel

Investeringen	2026	2027	2028	2029	2030
Project Driewegsluis (verhoging krediet)	90.000				
Aankoop woning Driewegsluis*	475.000				
Totaal investeringen	565.000	0	0	0	0

* Voor het beschikbaar stellen van dit investeringskrediet ontvangt de raad nog een afzonderlijk raadsvoorstel.

Toelichting investeringen

Afronding project Driewegsluis

Zie toelichting hierboven bij kopje autonome ontwikkelingen.

Aankoop woning Driewegsluis*

Zie toelichting hierboven bij kopje aanpassing beleid/nieuw beleid.

Subsidieplafonds

Muziekonderwijs

Jaarlijks verstrekt de gemeente subsidie voor muziekonderwijs aan scholen en muziekverenigingen. Scholen ontvangen hierbij een vast bedrag per leerling en muziekverenigingen ontvangen, afhankelijk van het behaalde muziekdiploma, een vergoeding van 40–60% van het lesgeld. In de gemeentebegroting 2026 zijn per school en muziekvereniging subsidieplafonds vastgesteld. Stichting Matthijsje, Muziekvereniging De Woudklank en Muziekvereniging Euphonia hebben echter een toename van het aantal leerlingen, waardoor zij méér subsidie hebben aangevraagd dan binnen hun huidige plafond mogelijk is. Wij stellen de raad daarom voor om de subsidieplafonds voor deze drie partijen eenmalig te verhogen, aangezien binnen het totale budget voor muziekonderwijs ruimte is. Het voorstel betreft de volgende aanpassingen:

- Stichting Matthijsje: van € 1.980 naar € 2.040
- Muziekvereniging De Woudklank: van € 4.000 naar € 4.500
- Muziekvereniging Euphonia: van € 13.658 naar € 16.752

Bibliotheek

Ook Stichting Bibliotheken Zuidoost Fryslân (BZOF) ontvangt jaarlijks een begrotingssubsidie van de gemeente. Er wordt voorgesteld om middelen voor overheidsbrede dienstverlening (IDO) en Wet stelsel openbare bibliotheekvoorziening (zorgplichtgelden) beschikbaar te stellen aan de bibliotheek. Hiervoor is het nodig dat het subsidieplafond 2026 wordt verhoogd van € 592.974 naar € 717.474.

Programma 6 | Sociaal domein

Programma 6 | Sociaal domein

Portefeuillehouder(s)	Hoen, Hartog, den Hartigh en Zonderland
Organisatie	Beleid, Projecten, Schakelteam en Gebiedsteams

Taakvelden

- Samenkracht en burgerparticipatie
- Toegang en eerstelijnsvoorziening
- Inkomensregelingen
- WSW en beschut werk
- Arbeidsparticipatie
- Maatwerkvoorzieningen (Wmo)
- Maatwerkdienstverlening 18+
- Hulp bij het huishouden (Wmo)
- Begeleiding (Wmo)
- Dagbesteding (Wmo)
- Overige maatwerkarrangementen (Wmo)
- Maatwerkdienstverlening 18-
- Jeugdhulp begeleiding
- Jeugdhulp behandeling
- Jeugdhulp dagbesteding
- Jeugdhulp zonder verblijf overig
- Pleegzorg
- Gezinsgericht
- Jeugdhulp met verblijf overig
- Jeugdhulp behandeling GGZ zonderverblijf
- Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf
- Gesloten plaatsing
- Geëscaleerde zorg 18+
- Beschermd wonen (Wmo)
- Maatschappelijke- en vrouwenopvang (Wmo)
- Geëscaleerde zorg 18-
- Jeugdbescherming
- Jeugdreclassering

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Programma 6 Sociaal Domein	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Indexaties</i>	-1.700	-6.400	-6.400	-6.400	-6.400
<i>Kleine afwijkingen</i>	-26.000				
<i>Specifieke uitkering</i>					
BUIG	-1.839.900	-1.839.900	-1.839.900	-1.839.900	-1.839.900
Opvang Oekraïners	-2.500.000				
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Zorgbudget Jeugd	-1.260.500	-1.260.500	-1.260.500	-1.260.500	-1.260.500
Bijzondere bijstand	-160.000	-160.000	-160.000	-160.000	-160.000
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Welzijn op Recept		-94.500	-94.500	-94.500	-94.500
OSW, subsidie contacten geven het leven kleur		-7.500	-7.500	-7.500	-7.500
Totaal lasten	-5.788.100	-3.368.800	-3.368.800	-3.368.800	-3.368.800
Baten					
<i>Specifieke uitkering</i>					
BUIG	1.067.000	1.067.000	1.812.400	1.812.400	1.812.400
Opvang Oekraïners	2.500.000				
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Dekking Welzijn op Recept vanuit Hoofdlijnenakkoord GGZ		94.500	94.500	94.500	94.500
Totaal baten	3.567.000	1.161.500	1.906.900	1.906.900	1.906.900
Totaal programma 6	-2.221.100	-2.207.300	-1.461.900	-1.461.900	-1.461.900

Toelichting exploitatie

Indexaties

Op basis van onze uitgangspunten indexeren we onze budgetten niet en hanteren we in principe de nullijn. Bij uitzondering wordt van deze nullijn afgeweken als blijkt dat dit uitgangspunt niet is uit te voeren. Of als we als gemeente op basis van een overeenkomst/contract verplicht zijn te indexeren.

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Specifieke uitkeringen

BUIG (Bundeling Uitkering Inkomensvoorzieningen Gemeenten)

De BUIG betreft het jaarlijkse budget dat gemeenten van het Rijk ontvangen voor de uitvoering van wettelijke taken op het gebied van werk en inkomen, waaronder de Participatiewet (bijstand), IOAW, IOAZ, BBZ en loonkostensubsidies. Voor 2026 wordt een toename van de uitgaven verwacht, zowel in aantallen uitkeringen als in bedragen. In de prognose is rekening gehouden met een gemiddelde stijging van circa één bijstandsuitkering per maand. Sinds maart 2026 worden daarnaast extra statushouders gehuisvest in de doorstroomlocatie in Beetsterzwaag. Met de financiële effecten hiervan is in deze prognose nog geen rekening gehouden. Ook in de lasten van de loonkostensubsidie zien we een flinke stijging. We verwachten dat deze trend zich doorzet in 2026. Uitgangspunt is dat de structurele lasten na twee jaar via de BUIG-middelen worden gecompenseerd. Op basis hiervan zijn ook de bijbehorende baten aan de inkomstzijde geraamd.

Opvang Oekraïners

Vanuit het Rijk ontvangt de gemeente jaarlijks een vergoeding voor de opvang van Oekraïense ontheemden. Tot en met 1 mei 2026 bedraagt deze vergoeding € 44 per bed per dag. Vanaf mei 2026 vindt bekostiging plaats op basis van de daadwerkelijk gemaakte kosten, die achteraf worden verantwoord via de SiSa-verantwoording.

Autonome ontwikkelingen

Zorgbudget Jeugd

De kosten voor jeugdzorg blijven structureel toenemen. Deze ontwikkeling wordt met name veroorzaakt door drie factoren:

1. een toename van het aantal jeugdigen dat gebruikmaakt van jeugdzorg;
2. een stijging van de gemiddelde kosten per jeugdige als gevolg van steeds complexere zorgvragen;
3. de indexatie van de zorgtarieven (5,4%).

Deze ontwikkelingen leiden tot een autonome groei van het zorgbudget die zich jaar-op-jaar voortzet.

Bijzondere bijstand

Het aantal inwoners met een bijstandsuitkering neemt toe, dit zien we ook terug in de verstrekkingen voor de bijzondere bijstand. Hierdoor verwachten we meer uitgaven. Ook door de komst van meer statushouders in de gemeente is er structureel meer budget nodig voor kosten die onder de bijzondere bijstand vallen, zoals woninginrichting of medische kosten. Daarnaast neemt het aantal inwoners dat de individuele inkomensvoorziening ontvangt toe.

Aanpassing beleid/nieuw beleid

Welzijn op Recept

Welzijn op Recept is een landelijke aanpak die ook in onze gemeente effectief wordt ingezet. Welzijnscoaches ondersteunen inwoners met (lichte) psychosociale klachten door hen toe te leiden naar passende sociale activiteiten. Hiermee wordt het welzijn en de sociale basis van inwoners versterkt en wordt de zorg ontlast. Onze gemeente is hier in 2022 mee gestart. Vanaf 2024 vindt doorverwijzing plaats via alle huisartsenpraktijken, thuiszorgmedewerkers en gebiedsteams. In 2025 zijn 95 inwoners doorverwezen. De huidige dekking voor twee formatieplekken komt uit de Brede SPUK en het Hoofdlijnenakkoord GGZ. Alleen de dekking vanuit het hoofdlijnenakkoord, voor één formatieplaats, verwachten we nog een aantal jaren te mogen ontvangen. Deze is opgenomen in bovenstaande tabel.

OSW, subsidie contacten geven het leven kleur

De OSW (onafhankelijke seniorenvereniging Wolvega) organiseert sinds 2023 samen eten middagen en koffieochtenden, onder de vlag van het project 'Contacten geven het leven kleur'. Deze activiteiten zijn gericht op de eenzame ouderen van Wolvega en zijn een groot succes te noemen. De activiteiten dragen bij aan het verminderen van gevoelens van eenzaamheid en het versterken van de sociale basis van de oudere inwoners van Wolvega. Deze activiteit draag bij aan het langer zelfstandig thuis blijven wonen en de doelstelling van zorg naar gezondheid. We stellen voor om de incidentele subsidie voor dit project structureel te maken.

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Programma 7 | Volksgezondheid en Milieu

Portefeuillehouder(s)	Den Hartigh, Hartog, Zonderland en Hoën
Organisatie	Beleid en Sport & Leefstijl

Taakvelden

- Riolering
- Volksgezondheid
- Milieubeheer
- Afval
- Begraafplaatsen en crematoria

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Programma 7 Volksgezondheid en Milieu	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	-11.500				
<i>Specifieke uitkering</i>					
Uitvoerbudget FriZa	-32.000				
Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO)	-56.000				
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Bijdrage Veiligheidsregio Fryslân	-31.400	-104.000	-101.000	-98.000	-98.000
Bijdrage FUMO	-25.000	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000
Verwijderen riooloverstort uit duiker Noordwolde	-50.000				
Uitvoeringsprogramma riolering 2026			-42.950	-42.950	-42.950
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Laadpaalinfrastructuur		-4.600	-14.000	-24.000	-34.000
Uitvoeringsmiddelen klimaat en duurzaamheid (CDOKE)	-941.000	-941.000			
Totaal lasten	-1.146.900	-1.149.600	-257.950	-264.950	-274.950
Baten					
<i>Specifieke uitkering</i>					
SPUK FriZa (uitvoerbudget)	32.000				
SPUK FriZa (OKO)	56.000	-27.000	-27.000		
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Verwijderen riooloverstort duiker Noordwolde - dekking via reserve riolering	50.000				
Uitvoeringsprogramma riolering 2026 - dekking via rioolheffing			42.950	42.950	42.950
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Opbrengsten laadpaalinfrastructuur		4.600	14.000	24.000	34.000
Totaal baten	138.000	-22.400	29.950	66.950	76.950
Totaal programma 7	-1.008.900	-1.172.000	-228.000	-198.000	-198.000
Mutaties reserves					
Onttrekking verwijderen riooloverstort uit reseve riolering	-50.000				
Totaal mutatie reserves programma 7	-50.000				

Toelichting exploitatie

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Specifieke uitkering

Uitvoerbudget FriZa

In totaal ontvangen wij vanuit de SPUK IZA € 115.000 in 2026. Voor het programma Opgroeien Kansrijke Omgeving is er een deel nodig. Het restant zetten we in voor extra inzet op de implementatie van de interventies zoals gesteld binnen het Regioplan FriZA (Fries Integraal ZorgAkkoord).

Opgroeien in een kansrijke omgeving (OKO)

Sinds 2024 werken we binnen Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO), samen met partners en inwoners, aan het versterken van de mentale gezondheid van jongeren en het zo lang mogelijk voorkomen van middelengebruik. In korte tijd is een stevig netwerk ontstaan en zijn werkgroepen en interventies gestart die bijdragen aan een gezonde, kansrijke leefomgeving voor onze jeugd. We hebben in de begroting rekening gehouden met baten vanuit FrIZA voor de jaren 2026, 2027 en 2028. Alleen in 2026 ontvangen we nog extra baten (€ 56.000), in 2027 en 2028 ontvangen we deze niet meer (€ 27.000).

Autonome ontwikkelingen

Bijdrage Veiligheidsregio Fryslân

De bijdrage aan de VRF gaat de komende jaren stijgen. De toename is beperkt tot het noodzakelijke. De insteek is dat de dienstverlening sober en doelmatig wordt uitgevoerd, met instandhouding van de kwaliteit. Deze stijging komt voor een (klein) deel ook voor rekening van de crisisbeheersing/brandweertaken. Deze horen bij programma 1 Veiligheid, maar zijn voor het totaalbeeld bij dit programma opgenomen.

Bijdrage FUMO

De FUMO heeft de ambitie om uit te groeien tot een toekomstbestendige en robuuste omgevingsdienst. Om deze ambitie te realiseren zijn gerichte investeringen noodzakelijk. Voor ons als deelnemer betekent dit een verwachte stijging van de deelnemersbijdrage.

Verwijderen riooloverstort uit duiker Noordwolde

De huidige duiker aan de Nieuweweg in Noordwolde veroorzaakt bij hevige regenval opstuwung in de watergang, waardoor wateroverlast ontstaat in woongebied De Stelling. De overstort in de duiker, die overigens niet meer in werking is, zou verwijderd moeten worden. De provincie wil de duiker echter vervangen, zodat werk met werk wordt gemaakt. Zij dragen de kosten, het is echter reëel om hieraan een bijdrage te leveren. De kosten worden gedekt uit de opbrengsten van de rioolheffing.

Uitvoeringsprogramma riolering 2026

Vanuit de investering "Uitvoeringsprogramma riolering 2026" vloeien kapitaallasten voort, zie voor een toelichting hieronder bij kopje investeringen. Deze kapitaallasten worden gedekt uit de opbrengsten van de rioolheffing.

Aanpassing beleid/Nieuw beleid

Laadpaalinfrastructuur

Tot en met 2025 kon de gemeente gebruikmaken van een provinciale regeling voor de plaatsing van laadpalen. Deze regeling is in december 2025 beëindigd. In regionaal verband, via de Openbare Verlichting & Energie Fryslân (OVEF), is vervolgens besloten tot een nieuwe gezamenlijke aanpak voor de plaatsing en exploitatie van laadpalen. De uitgewerkte optie houdt in dat gemeenten de laadpalen vooraf zelf financieren. Daar staat tegenover dat gemeenten via deze Friese samenwerking kunnen meedelen in de opbrengsten van alle laadpalen in Fryslân, wat voorheen niet het geval was. Het aantal elektrische voertuigen blijft groeien. Naar verwachting zijn er in 2030 circa 1.600 elektrische voertuigen meer dan in 2024. Om hierop voorbereid te zijn, wordt ingezet op de realisatie van vijftig extra laadpunten in 2030 ten opzichte van 2024. In de afgelopen jaren kwamen gemiddeld tien aanvragen per jaar binnen. Deze verwachting loopt door tot 2030. Daarom wordt voorgesteld om jaarlijks minimaal tien nieuwe laadpalen te plaatsen en hiervoor budget beschikbaar te stellen. De investering (zie hieronder) is berekend met een afschrijvingstermijn van tien jaar en de kapitaallast is budgettair neutraal opgenomen, in afwachting van nadere besluitvorming over de businesscase.

Uitvoeringsmiddelen Klimaat & Duurzaamheid (CDOKE)

Vanaf 2023 heeft de gemeente SPUK CDOKE middelen ontvangen voor personele capaciteit voor klimaat- en energiebeleid. Voor 2026 en 2027 worden de middelen uitgekeerd via een decentralisatie-uitkering (zie overzicht algemene dekkingsmiddelen) en naar verwachting vanaf 2028 via een bijzondere fondsuitkering. Het is belangrijk dat de middelen ook de komende jaren gelabeld blijven voor klimaat- en energiebeleid. Zonder deze middelen kunnen wij de wettelijke taken en landelijke afspraken uit de Klimaatwet niet uitvoeren.

Investerings

Investerings	2026	2027	2028	2029	2030
Uitvoeringsprogramma riolering 2026	1.227.000				
Laadpaalinfrastructuur	40.000	82.500	85.000	87.500	90.000
Tractie (bus Fixteam)	40.000				
Totaal investeringen	1.307.000	82.500	85.000	87.500	90.000

Toelichting investeringen

Uitvoeringsprogramma riolering 2026

De gemeente heeft wettelijke zorgplichten voor afvalwater, hemelwater en grondwater. Onder de Omgevingswet vervangen wij het Gemeentelijk Rioleringsplan door een omgevingsprogramma Water en Riolering, dat wij in 2026 opstellen als onderdeel van de stapsgewijze ontwikkeling van het omgevingsplan. Voor de periode 2026–2030 is alvast een uitvoeringsprogramma opgesteld, gebaseerd op het GRP 2021–2025, waarin de geplande werkzaamheden, benodigde investeringen en gevolgen voor de rioolheffing zijn opgenomen. Op basis hiervan is voor 2026, naast de beschikbare kredieten, een aanvullend krediet van € 1.227.000 noodzakelijk.

Laadpaalinfrastructuur

Zie toelichting bij aanpassing beleid/nieuw beleid.

Aanschaf bus Fixteam

In 2025 is een bus aangeschaft ten behoeve van het Fixteam Energiearmoede. Deze bus is ingezet voor het uitvoeren van kleine energiebesparende maatregelen in woningen in Weststellingwerf waar sprake is van (risico op) energiearmoede. Wij stellen voor om het investeringskrediet Tractie met € 40.000 te verhogen, zodat deze bus wordt opgenomen in de totale gemeentelijke tractie. De kapitaallasten kunnen worden opgevangen binnen huidige beschikbare budgetten.

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Programma 8 | Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing

Portefeuillehouder(s)	Zonderland, Hartog en Hoen
Organisatie	Beleid

Taakvelden

- Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)
- Ruimtelijke ordening
- Wonen en bouwen
- Beheer overige gebouwen en gronden

Exploitatie

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Programma 8 Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Stedelijke Vernieuwing	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	-19.500				
<i>Specifieke uitkering</i>					
Cofinanciering versnellen woningbouw	-100.300				
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Regeling doorstroomlocatie Hoofdweg Wolvega	-183.150	-183.150	-183.150		
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Woningbouwontwikkeling Heirweg	-55.000				
Woonbehoefte onderzoek	-30.000				
Totaal lasten	-387.950	-183.150	-183.150	0	0
Baten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	19.800				
<i>Specifieke uitkering</i>					
SPUK flexpoolmiddelen versnellen woningbouw	75.200				
SPUK Realisatie stimulans	200.000	200.000	200.000	200.000	
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Dekking bekostigingsregeling huisvesting verg.houders	348.000	348.000	348.000	-90.000	-90.000
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Anterieure overeenkomst Heirweg	75.000				
Totaal baten	718.000	548.000	548.000	110.000	-90.000
Totaal programma 8	330.050	364.850	364.850	110.000	-90.000

Toelichting exploitatie

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Specifieke uitkering

Cofinanciering/flexpool versnellen woningbouw

Wij willen de inzet van onze coördinator woningbouw verlengen en zodoende de woningbouw opgave in onze gemeente te versnellen. Hiervoor zijn flexpoolmiddelen van het Rijk en de provincie beschikbaar. Wel moeten we voldoen aan een aantal spelregels en voorwaarden. De inzet van een coördinator valt binnen de voorwaarden. Verder is cofinanciering één van de voorwaarden om voor deze financiële ondersteuning in aanmerking te komen. Onze eigen inzet (cofinanciering) is 25% van het totaalbedrag.

SPUK Realisatie stimulans

Het doel van het kabinet is dat 100.000 nieuwe woningen per jaar worden gerealiseerd, waarvan twee derde betaalbaar. Om gemeenten beter in staat te stellen deze opgave te verwezenlijken is de Realisatiestimulans geïntroduceerd: een jaarlijkse, voorspelbare bijdrage aan gemeenten, gebaseerd op het totaal aantal betaalbare woningen dat in een gemeente naar start bouw wordt gebracht van 2025 t/m 2029. Wij verwachten hier jaarlijks inkomsten voor te ontvangen.

Autonome ontwikkelingen

Regeling doorstroomlocatie Hoofdweg Wolvega/Dekking bekostigingsregeling huisvesting vergunninghouders

Voor de noodhuisvesting statushouders aan de Hoofdweg is de bekostigingsregeling huisvesting vergunninghouders in doorstroomlocaties aangevraagd en toegekend. Deze middelen worden ingezet voor de begeleiding en huisvesting van statushouders.

Aanpassing beleid/Nieuw beleid

Woningbouwontwikkeling Heirweg

Wij hebben een intentieovereenkomst gesloten met een projectontwikkelaar voor woningbouwontwikkeling aan de Heirweg. De ontwikkelaar werkt de plannen in 2026 verder uit in een stedenbouwkundig plan en een anterieure overeenkomst. De ontwikkeling is gericht op de realisatie van circa 150 tot 200 woningen, waarvan 70% in het betaalbare segment (betaalbare koop- en huurwoningen). Naar verwachting start de bouw begin 2028. Alle kosten die samenhangen met de planvorming worden via een plankostenplan volledig verhaald op de ontwikkelaar.

Woonbehoefte onderzoek

De woningvraag verandert voortdurend en wij ervaren onzekerheid over welke typen woningen nodig zijn in dorpen en wijken, terwijl tegelijk keuzes moeten worden gemaakt over locatie, doelgroep en tempo van bouwen. Daarom voeren wij een woonbehoefteonderzoek uit dat inzicht geeft in de huidige en toekomstige vraag, waaronder betaalbare woningen, woningen voor starters en ouderen en huisvesting voor bijzondere doelgroepen. Dit onderzoek vormt voor ons een belangrijke basis voor het volkshuisvestingsprogramma, voor onderbouwde gesprekken met partners en voor het maken van heldere keuzes in het lokale en regionale woonbeleid.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Portefeuillehouder(s)	Hoer
Organisatie	Advies & Ondersteuning

Taakvelden

- OZB woningen
- OZB niet-woningen
- Belastingen overig
- Economische promotie
- Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds
- Treasury

Mutaties algemene dekkingsmiddelen

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Overzicht algemene dekkingsmiddelen	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Onderuitputting kapitaallasten 2026	92.090				
Totaal lasten	92.090	0	0	0	0
Baten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	16.000				
<i>Autonome ontwikkelingen</i>					
Extra inkomsten toeristenbelasting	22.000	22.000	22.000	22.000	22.000
Inning reclamebelasting Noordwolde	20.000	20.420	20.420	20.420	20.420
Omzetting SPUK CDOKE naar Algemene Uitkering	941.000	941.000			
Onttrekking dekkingsreserve kapitaallasten	151.990				
Totaal baten	1.150.990	983.420	42.420	42.420	42.420
Overzicht algemene dekkingsmiddelen	1.243.080	983.420	42.420	42.420	42.420
Mutaties reserves					
<i>Onttrekking dekkingsreserve kapitaallasten</i>	-151.990				
Totaal mutatie reserves AD	-151.990				

Toelichting mutaties algemene dekkingsmiddelen

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Autonome ontwikkelingen

Extra inkomsten toeristenbelasting

De begrote baten uit toeristenbelasting worden verhoogd. Deze bijstelling is gebaseerd op de gerealiseerde opbrengst in de afgelopen jaren. De daadwerkelijke inkomsten laten een structureel hoger niveau zien dan eerder geraamd, waardoor het realistisch is om de begroting hierop aan te passen. De uitgaven op het gebied van recreatie en toerisme worden met hetzelfde bedrag verhoogd (zie programma 5).

Inning reclamebelasting Noordwolde

In 2026 hebben wij reclamebelasting in Noordwolde ingevoerd. Dit betreft een administratieve verwerking conform het raadsvoorstel uit 2025.

Omzetting SPUK CDOKE naar Algemene uitkering

Het Rijk zet specifieke uitkeringen (SPUK's) gefaseerd om naar uitkeringen via het gemeentefonds. Voor de regeling Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) is deze omzetting per 2026 doorgevoerd in de septembercirculaire 2025. De middelen worden niet langer als specifieke uitkering verstrekt, maar toegevoegd aan het gemeentefonds en daarmee onderdeel van de algemene middelen. Hierdoor nemen de baten uit de algemene uitkering toe. De bijbehorende lasten voor de uitvoering van klimaat- en energiebeleid zijn geraamd in programma 7 Volksgezondheid en Milieu.

Onderuitputting kapitaallasten

Wegens vertraging in de uitvoering van de investeringen wordt er minder afgeschreven dan gedacht bij het opstellen van de meerjarenbegroting 2026. Ook wijzigt de onttrekking uit de dekkingsreserve kapitaallasten. Dit geeft per saldo voor 2026 in de verschillende programma's een incidenteel voordeel van € 92.090. Er wordt daarnaast € 151.990 meer onttrokken uit de dekkingsreserve kapitaallasten. Dat is ook een voordeel voor de exploitatie.

Overhead en Onvoorzien

Overzicht kosten overhead

Mutaties overhead

+ = voordeel - = nadeel

Voorjaarsnota Meerjarenperspectief

Overhead	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
<i>Indexaties</i>	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
<i>Kleine afwijkingen</i>	-74.400	-36.400	-36.400	-36.400	-36.400
<i>Autonome ontwikkeling</i>					
HR21 - loonkosten	-343.000	-343.000	-343.000	-343.000	-343.000
OWO - Informatiseringsjaarplan (indexatie)		-19.100	-41.300	-66.400	-94.800
OWO - Nieuwe werkomgeving raadsleden	-61.500	-93.000	-93.000	-93.000	-93.000
OWO - ICT budget (indexatie)	-108.000	-110.000	-110.000	-110.000	-110.000
OWO - Monitoring & Respons (informatiebeveiliging)		-170.000	-125.000	-125.000	-125.000
OWO B&R - extra inhuur project Kernapplicaties Sociaal Domein	-40.000				
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
Overkapping gemeentewerf			35.000	35.000	35.000
Verlenging afschrijvingstermijn tractie			-35.000	-35.000	-35.000
Werkzaamheden in eigen beheer doen (formatie)	-93.300	-93.300	-93.300	-93.300	-93.300
Dekking binnen de programma's ivm 'in eigen beheer'	93.300	93.300	93.300	93.300	93.300
Extra formatie op Wonen	-52.500	-105.000	-105.000	-105.000	-105.000
Uitbreiding formatie team VGF	-47.250	-94.500	-94.500	-94.500	-94.500
Uitbreiding formatie vanwege informatieve bijeenkomsten	-3.250	-6.500	-6.500	-6.500	-6.500
OWO - Digitale toegang tot softwaresystemen (Role based)		-235.000	-35.000	-35.000	-35.000
OWO - Data-engineer		-95.500	-95.500	-95.500	-95.500
OWO VTH - Projectleider evenementenbeleid	-25.000				
OWO VTH - Regelanalist	-36.300	-36.300	-36.300	-36.300	-36.300
OWO VTH - Managementassistent	-13.000	-26.000	-26.000	-26.000	-26.000
Totaal lasten	-809.200	-1.375.300	-1.152.500	-1.177.600	-1.206.000
Baten					
<i>Kleine afwijkingen</i>	20.000	20.000	20.000	20.000	20.000
<i>Autonome ontwikkeling</i>					
OWO - Bijdrage O+O in de kosten van OWO-BV	113.000	261.400	246.200	262.900	281.900
<i>Aanpassing beleid/Nieuw beleid</i>					
OWO - Bijdrage O+O in de kosten van OWO-BV		220.300	87.000	87.000	87.000
Totaal baten	133.000	501.700	353.200	369.900	388.900
Overhead	-676.200	-873.600	-799.300	-807.700	-817.100

* De kosten die wij maken voor OWO onderdelen leiden ook tot een inkomst als gevolg van de vergoeding die wij van onze collega-gemeenten ontvangen.

Toelichting mutaties overhead

Indexaties

Op basis van onze uitgangspunten indexeren we onze budgetten niet en hanteren we in principe de nullijn. Bij uitzondering wordt van deze nullijn afgeweken als blijkt dat dit uitgangspunt niet is uit te voeren. Of als we als gemeente op basis van een overeenkomst/contract verplicht zijn te indexeren.

Kleine afwijkingen

Conform onze financiële verordening worden alleen afwijkingen groter dan € 50.000 toegelicht. De kleine afwijkingen worden wel financieel verwerkt. In de tabel staat het totaal van de kleine afwijkingen binnen dit programma.

Autonome ontwikkeling

HR21 - loonkosten

Aan de invoering van HR21 is een zorgvuldig proces voorafgegaan. De taken en werkzaamheden van functies zijn in samenspraak tussen medewerkers en leidinggevendenden geïnventariseerd. Vervolgens zijn deze door externe adviseurs gekoppeld aan de HR21-normfuncties. Na besluitvorming zijn medewerkers en leidinggevendenden geïnformeerd over het functieboek en hun voorlopige inpassing in de HR21-normfuncties. Medewerkers krijgen conform de procedureregeling de mogelijkheid om een zienswijze in te dienen. Na behandeling van eventuele zienswijzen worden de indelingen definitief vastgesteld en wordt HR21 met terugwerkende kracht per 1 januari 2026 ingevoerd.

OWO - Informatiseringsjaarplan

Dit betreft de kapitaallasten van de investeringen. Zie toelichting hieronder bij kopje investering.

OWO - Nieuwe werkomgeving raadsleden

De huidige werkomgeving van de raadsleden is versnipperd en kent veiligheidsrisico's . Daarom ontvangen de raadsleden met ingang van de nieuwe raadsperiode een iPad. Door het leggen van koppelingen via Youforce en centralisatie van het beheer bij het Team ICT ontstaat een veiliger en beheersbaardere omgeving. De griffie speelt een centrale rol in correcte data-invoer en hoeft zich daardoor niet meer bezig te houden met het technisch beheer.

OWO - ICT budget (indexatie)

De kosten voor ICT-software worden jaarlijks door leveranciers verhoogd op basis van vastgestelde indexen, zoals de GBIT. Deze prijsstijgingen zijn vastgelegd in contracten en dus onvermijdelijk. Tot nu toe werden deze indexaties ieder jaar apart verwerkt via de voorjaarsnota. Omdat het hier om een structureel en voorspelbaar kostenonderdeel gaat, worden deze indexaties voortaan structureel opgenomen in de begroting.

OWO - Monitoring & Respons (informatiebeveiliging)

Monitoring en Response is noodzakelijk om te voldoen aan wet- en regelgeving (AVG en BIO) en om de gemeente te beschermen tegen digitale incidenten zoals ransomware en datalekken. Het kan worden gezien als de digitale inbraakbeveiliging van de gemeente. Dit betekent dat de computersystemen continu worden bewaakt en dat er direct wordt ingegrepen bij een verdachte situatie of een hack. Deze taak wordt uitgevoerd door een gespecialiseerd team, een zogenoemd Security Operations Center (SOC).

OWO B&R - Extra inhuur project kernapplicaties Sociaal Domein

Voor het project Kernapplicaties is extra inzet nodig. In eerdere jaren konden de kosten hiervoor worden opgevangen binnen bestaande financiële ruimte, maar dat is in 2026 niet mogelijk. De beschikbare middelen zijn nodig voor noodzakelijke aanpassingen aan applicaties als gevolg van nieuwe wet- en regelgeving en aanbestedingen. Daarnaast zorgt vertraging in het project ervoor dat inmiddels meerdere grote wijzigingen tegelijk moeten worden doorgevoerd, zowel in de huidige systemen als in de nieuwe applicatie.

Aanpassing beleid/Nieuw beleid

Overkapping gemeentewerf

De gemeentewerf voert het onderhoud van de openbare ruimte in Weststellingwerf uit volgens de vastgestelde kwaliteitseisen. Door uitbreiding van taken en materieel is de beschikbare stallingsruimte onvoldoende, waardoor materieel noodgedwongen buiten wordt gestald. Dit leidt tot extra slijtage, hogere onderhoudskosten en een kortere levensduur. Wij stellen daarom voor om de bestaande overkapping aan de zijde van de Schipsloot te verlengen. Overdekt stallen verlaagt de onderhoudskosten en verlengt de levensduur van het materieel, waardoor wij de afschrijvingstermijn van de tractie kunnen verlengen van 8 naar 10 jaar. De hieruit voortvloeiende besparing op de kapitaallasten maakt een budgettair neutrale verwerking van deze investering mogelijk.

Werkzaamheden in eigen beheer doen

We gaan een aantal werkzaamheden in eigen beheer doen en breiden de formatie daarom beperkt uit. Deze uitbreiding wordt gerealiseerd door een herschikking binnen de huidige budgetten, waarbij middelen die nu zijn bestemd voor materiële uitgaven deels worden ingezet voor personele capaciteit. Dit stelt de organisatie in staat bepaalde werkzaamheden doelmatiger in eigen beheer uit te voeren en de uitvoering beter te plannen en te beheersen. De voorgestelde inzet leidt niet tot een structurele verhoging van de lasten.

Extra formatie op Wonen

De werkdruk binnen het beleidsdomein Wonen is structureel hoog door een toename en complexiteit van opgaven, zoals volkshuisvestingsprogramma's, woondeals, woningbouwversnelling en intensieve samenwerking met diverse partners. Deze ontwikkelingen vragen om extra beleidscapaciteit om kwaliteit te borgen, wettelijke verplichtingen tijdig na te komen en bestuurlijke verwachtingen waar te maken. Met de inzet van een extra fte wordt beoogd de beleidsontwikkeling en -uitvoering te versterken, continuïteit te waarborgen en risico's binnen het beleidsdomein Wonen te beperken.

Uitbreiding formatie team VGF

Wij breiden de formatie uit met 1 fte bouwkundig medewerker. De gemeentelijke vastgoedportefeuille is de afgelopen periode aanzienlijk uitgebreid, wat leidt tot structureel extra werkzaamheden op het gebied van beheer, onderhoud, contractmanagement, verhuur, toezicht en beleidsmatige afstemming. Met deze formatie-uitbreiding is voldoende capaciteit beschikbaar om deze taken verantwoord uit te voeren.

Uitbreiding formatie vanwege informatieve bijeenkomsten

De gemeenteraad wordt via informatieve bijeenkomsten gedurende het jaar geïnformeerd over diverse onderwerpen en dossiers. Deze bijeenkomsten zijn openbaar toegankelijk en vinden conform een jaarplanning iedere vier tot zes weken plaats. Vanuit transparantie en de wens om inwoners actief te betrekken, zal het college deze bijeenkomsten voortaan via de reguliere communicatiekanalen onder de aandacht brengen. Hoewel de bijeenkomsten ook nu al openbaar zijn en inwoners zich kunnen aanmelden, gebeurt dit sporadisch. Door actief te communiceren willen wij zichtbaar invulling geven aan onze dienstverleningsgedachte en inwoners welkom heten als gastheer. Dit vraagt wel om aanvullende inzet vanuit de ambtelijke organisatie.

OWO - Digitale toegang tot softwaresystemen (Role based)

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid 2 (BIO2) eist dat we als gemeentelijke organisaties informatiebeveiliging borgen in onze processen. De accountant geeft regelmatig aan dat dit een risico is. Dit doen we onder andere met 'digitale toegang tot softwaresystemen op basis van functie' (Role-based access, RBAC). Het inrichten hiervan betekent dat medewerkers rechten krijgen op basis van hun functie, niet als individu.

OWO - Data engineer

De vraag naar data en informatieproducten groeit snel, maar de capaciteit voor het werken met data staat onder druk. Vergeleken met gemeenten van soortgelijke omvang beschikken wij structureel over minder capaciteit, terwijl onze ontwikkelopgave en ambities minstens zo groot zijn. Daarom is structurele uitbreiding noodzakelijk. Met deze uitbreiding wordt de continuïteit gewaarborgd en onze ambities voor datagedreven werken realiseren.

OWO VTH - Projectleider evenementenbeleid

Voor 2026 is afgesproken dat er een projectleider wordt ingezet voor het opstellen van nieuw evenementenbeleid. Deze inzet is nodig om het beleid zorgvuldig en gezamenlijk uit te werken voor de OWO-gemeenten. De bijbehorende kosten worden gezamenlijk gedragen.

OWO VTH - Regelanalist

In het kader van de verdere implementatie van de Omgevingswet is binnen OWO-VTH voor de drie OWO-gemeenten de rol van regelanalist ingericht. De regelanalist zorgt voor heldere, toepasbare en juridisch juiste regels en fungeert als verbindende schakel tussen juristen, vakspecialisten, applicatiebeheerders, beleidsadviseurs en het DSO/Omgevingsloket. Hiermee wordt bijgedragen aan een consistente toepassing van de Omgevingswet.

OWO VTH - Managementassistent

Sinds juli 2025 is binnen de afdeling OWO-VTH tijdelijk een managementassistent ingezet. Deze ondersteuning heeft geleid tot duidelijke structuur, betere planmatigheid en een professionele organisatie van de afdeling. De functie draagt bij aan gestroomlijnde processen, verbeterde afstemming met de drie OWO-gemeenten en een merkbare kwaliteitsverbetering in de communicatie en ondersteuning richting bestuurders. Daarnaast biedt de managementassistent belangrijke ondersteuning aan de teamleiders en het afdelingshoofd, wat de operationele continuïteit en besluitvorming versterkt.

Investeringen

Investeringen	2026	2027	2028	2029	2030
Informatiseringsjaarplan (verhogen)	89.000	103.000	117.000	132.000	147.000
Nieuwe werkomgeving raadsleden	119.000				
Overkapping gemeentewerf	875.000				
Totaal bijstellingen investeringen	89.000	103.000	117.000	132.000	147.000

Toelichting investeringen

Informatiseringsjaarplan (verhogen)

Sinds 2010 is er binnen de OWO-samenwerking jaarlijks budget voor ICT-ontwikkelingen. Elke gemeente stelde hiervoor € 150.000 per jaar beschikbaar (in totaal € 450.000). Dit investeringsbudget wordt door middel van het Informatisering jaarplan ingezet voor noodzakelijke en gewenste ICT-verbeteringen. Het budget is sinds 2010 niet verhoogd, terwijl de kosten voor ICT in de loop van de jaren wel zijn gestegen. Daardoor is het investeringsbudget nu niet meer toereikend. Wij stellen voor het budget nu te verhogen door een deel van de prijsstijgingen uit het verleden te verwerken en het budget vanaf 2027 elk jaar te indexeren.

Nieuwe werkomgeving raadsleden

Zie voor de toelichting bij het kopje 'autonome ontwikkeling'.

Overkapping gemeentewerf

Zie voor de toelichting bij het kopje 'aanpassing beleid/nieuw beleid'